

SZÁRNYPRÓBA

A SZERZŐ ÖNMAGÁRÓL

Hájas Csilla vagyok, huszonkét éves, büntetlen előéletű bátyúi lakos. A Nagyberegi Református Líceumban érettségiztem 2008 tavaszán. Életem kiemelkedő eseményei között tartom számon, hogy elitoktatásban részesülhettem. Jelentős mértékű tudást és stabil erkölcsi alapot biztosított, aminek elég gyakran híján vagyok. 2008 őszén a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolára felvételiztem. Miként éltem túl az elmúlt négy évet, máig rejtély. A magyar nyelv és irodalom mellett angolt tanultam, mert ahány nyelv, annyi ember. Bimbózó ellenszenvem a grammatika iránt rózsabokorrrá fejlődött. 2012 májusában alapfokú diplomát szereztem mindkét szakon. Kétdiplomás vagyok, de néha annyi eszem sincs, mint egy féldiplomásnak.

Szeretem az irodalmat. Szeretek nevetni, és szeretem, ha mások is nevetnek, ezért húzok inkább a szatíra, a humor felé. A későbbiekben szeretnék gyermekirodalommal foglalkozni, örülnék, ha munkám értékes lenne.

HÁJAS CSILLA

EGY HÉTKÖZNAPI HÁZ

A mi házunk nem nagy, de nem is kicsi. Inkább olyan jól eltalált méretű. Ha egy hangyával többen lennénk, már szűk lenne.

Ahogy belépünk a kapun, tekintetünk rögtön nekiugrik az – ha az egereket, a szúnyogokat és öcsémet nem számítjuk – egyetlen háziállatnak, a kutyának. Ő ugyan nem ugrik, de hallatja a hangját. Éjjel három és négy óra között is, mikor az ember aludna, de nem tud, mert odakint ugat a bolond kutya. Ocsmány pofája okán akár denevér is lehetne, de hát kutya lett. A sors fintora.

Rövidke séta után eljutunk az óriási lépcsőhöz, ami csak három fokból áll ugyan, és ahogy nővünk, úgy zsugorodik, de amelynek legalább kilenc heget köszönhetek a térdemen.

Ezután következik a veranda és az előszoba. Így, ebben a sorrendben. Az előszoba olyan óriási, hogy az ember hangja visszhangzik benne, és ha ketten állunk ott egyszerre, egyikünknek ki kell mennie, hogy a másik levegőhöz jusson.

Következik a konyha. Jó nagy és pompázatos. Itt tartjuk a társas összejöveleket, ami többnyire kiabálásban nyilvánul meg. Nálunk mindenki hangosan beszél, és aki érdekesebbet akar mondani, annak hangosabban kell. Népbetegség. Az öcsém itt szokott marha nagyokat böfögni ebéd után, majd kifordul a belem tőle. Igaz, amióta szemüveges, egyre ritkábban műveli, mert intelligens imidzsébe – amit magáról képzel –, nem fér be egy böfögő állat. Jól teszi. Már unom az asztal lábát rugdosni, mert az övét ritkán találom el.

Apa itt tartja a festőállványát és a képeit, no meg a festés elengedhetetlen kellékeit, az ecseteket, de nem tokban vagy dobozban ám, hanem pucéran egymás mellé rakva egy széken; és mindig akkor festékesek, amikor fehér nadrág van rajtam, vagy nagyon sietek. Gyakran szoktam sietni. Előfordul, hogy acetontól bűzlik a ruhám. Mert foltosan azért mégsem állíthatok be sehová. Ezt a szagot némileg mérsékeli a nagy parfümjé, ami még a Krisztus előtti időkből maradt fenn. Olyan bűdös, hogy az ember szívesebben szagolgatna borsófőzeléket. Pedig az sem nagy élmény. Ezért van nekem mindig ülőhelyem a villamoson.

A konyhában álló hűtőszekrény első pillantásra teljesen szokványos darabnak tűnik. Sőt, második pillantásra is. Belső felosztása viszont egészen figyelemre méltó. Három fő részre osztható. Az alsó polcon tartjuk a zöldségeket, gyümölcsöket, és a húgom néha ide pakolja a legóját – ezért egyszer majd jól fenéken billentem. A második polcon élelmiszerek, a legfelső polcon koncertek kaptak helyet, amelyek szavatossági ideje lejáró félben, vagy fénysebeséggel már el is suhant. Ez a polc mindig tele van. Egészen megdöbbentő.

Apáék érdekes módon vesznek kenyeret. Logikus számításuk szerint kell egy kenyér szombatra, egy pedig vasárnapra, azaz összesen kettő. Aztán rám néznek, és elküldik az öcsémet, hogy hozzon öt kenyeret. A fene se érti.

A konyhát arra használom, hogy nyúzzam a húgomat, amikor nem néz oda senki. Ilyen pillanatok viszonylag ritkán vannak, mert apáék állandóan szemmel tartanak. Az ilyesmit előítéletnek hívják, vagy negatív diszkriminációnak. Az utóbbit nehezebb kimondani, viszont az ember intelligensebbnek tűnik tőle, ami nem megvetendő szempont.

Másutt is szoktam nyúzni a húgomat, és olyankor apáék – a megszokottnál emeltebb hangon – szemrehányóan érdeklődnek: miért nyomorgatom már megint azt a szerencsétlen gyereket?! Holott nem nyomorgatom, csak hát én vagyok a húgom nagy és okos nővére, ráadásul az egyetlen, és mivel a cím kötelez, kénytelen vagyok foglalkozni vele hétvégeként, mikor félholtan beesek a házba. Amint megjövök, letépek magamról a csiz-

mát és az úrkaftánomat, máris azt kérdezi: mikor játszol velem? A magamfajta kőszívű ember egyre nehezebben bír ellenállni az ilyen könyörgő gyerekszempárnak. Edzenem kéne, kijöttem a formámból.

No de még mindig a konyhánál tartunk, amelynek bejáratától jobbra található apáék szobája, balra meg a spájz, ahol én lakom az öcsémmel. Apáék mérgesek, amikor spájznak nevezem a gyerekszobát, engem mulattat. Szobának ugyanis kicsi, spájznak meg nagy. Ráadásul innen nyílik a mosdó. Ki látott már olyan házat, ahol spájzból nyílik a fürdőszoba?

A spájzról az embernek a nagy befőttei jutnak eszébe, amiket meg lehet dézsmálni, s nem egy fürdő, ahol még befőttek sincsenek. Szóval ketten lakunk itt, de a főnök én vagyok. Nyilvánvalóan és megkérdőjelezhetetlenül. Az öcsém időnként próbálja ugyan megkérdőjelezni, és már nem éri be a szokásos válasszal: azért, mert azt mondtam. Nyomósabb érvet kell kitalálnom, ami nem okoz nyolc napon túl gyógyuló károsodást, de elég ahhoz, hogy egy ideig békén hagyjon.

Apáék attól is kiakadnak, ha a vendégek előtt hangosan kérdezősködöm. Például ha azt firtatom, ehetünk-e egy szelet vajás kenyeret, meg hogy fogunk-e este fürödni, mert már elég koszos vagyok. Eleinte még remegett a szám széle, de már kőarccal csinállok hülyét mindenkiből, főképp magamból.

Otthonunk egyik fő jellegzetessége, hogy a ház minden pontján és felkiáltójelén a húgom játékaiba botlunk. Tényleg mindenütt. Az ember nem is gondolná, hogy a makarónis zacskóban babavégtagokat találhat. Hogy a párnahuzatomat, a táskáimat vagy apa ünnepi öltönyének zsebét ne is említsem.

Régen az öcsémmel gyűlöltünk korán reggel kelni. Mindenféle trükkökkel éltünk, hogy kicsivel tovább alhassunk sulis előtt. A ruhában való alvás bizonyult a legtartósabbnak. Majdnem fél órát spóroltunk vele. Aztán beütött a ménkű. Túlzásba vittük, mert a cipőt is magunkon hagytuk. Nem számoltunk azzal, hogy apának feltűnik a sáros ágybeli. A szép időknél ezzel befellegzett, pedig a hajnalban kelést most is utálom.

Amíg nem volt húgom, az öcsém nyaggatott, hogy játsszak vele. Valahányszor kiborított valamivel, mindig azzal ettettem, hogy van saját háziállatom, amivel titokban szoktam játszani, és amit sose fogok megmutatni neki. Emiatt csak úgy ette a penész.

Megmosolyogatóan gyerekes dolgok ezek. Hát hogyne, hiszen amikor öcsém faggatni kezdett, milyen állatról van szó, kézmozdulatokkal hitelesen illusztrálva elmagyaráztam neki: úgy néz ki, mint egy kis majom, csak pöttyös és a fülei rózsaszínűek. Azt is mondtam, olyan ritka faj, hogy mindössze egy példány létezik belőle – ez itt, a fejemben.

Jó volt gyereknek lenni. Időnként még most is annak érzem magam. Van egy sanda gyanúm: sose fogok teljesen megkomolyodni. Amiket mindenki más elfelejtett már, nekem néha eszembe jutnak az évekkal ezelőtti élmények: egy íz, egy illat, egy mozdulatról egy másik mozdulat, egy érzés, amit bizonyos dolgok váltottak ki belőlem vagy a környezetemből.

Ilyenkor kicsit úgy érzem, sikerült megmentenem egy darabkát a múltból, amit már egyre nehezebben idézek vissza, de hűségesebben őrzöm azokat a fényképeket, amiket az emlékezés albumjába illeszthetek.

NÉHÁNY LÉPÉSRE A TÖKÉLETESSÉGTŐL

Öcsém életrajzának olvasása mindig emlékezetes esemény, mert az abban foglaltak hetven százaléka nem fedti a valóságot, a fennmaradó néhány százalék is csak erős jóindulattal.

Amikor például azt írja, hogy anyanyelvi szinten beszél magyarul, folyékonyan ukránul és angolul, közepes szinten oroszul és csehül, sőt, alapszinten még jó néhány nyelven – amelyekről azt sem tudom, melyik országban beszélnek –, tulajdonképpen csak annyit jelent: beszél magyarul.

Ami ez után következik, még sűrűbb fejcsóválás közepette szoktam olvasni. „Folyékony” angol nyelvismeretét például az én nyelvvizsgámra és tudásomra alapozza. Az ukránnal is hasonló a helyzet, csak annyi a különbség, hogy ezzel az anyját terheli, aki mellesleg azonos az én anyámmal. Erősen kétlem, hogy pontozáskor az ösztöndíjbizottság számításba venné az összes rokon és ismerős nyelvtudását is.

„Közepes szintű” orosz és cseh nyelvtudása együttvéve is kevesebb tizenkét szónál, lényegében egyetlen kérdésre korlátozódik: *mi van enni?*

Azokra a nyelvekre, amelyeket állítólag alapszinten beszél, kár lenne szót vesztegetni, mert a bólogatás, a kézfogás és a böfögés tudomásom szerint nem számít nyelvtudásnak. Ha így lenne, minden nyelvtanár eldobhatná a diplomáját – ezeket én is meg tudnám tanítani bárkinek.

Mielőtt bárhová benyújtaná a hivatalos iratait, kénytelen vagyok átnézni azokat, mivel nem szeretném, ha azonos vezetéknevünkből kifolyólag engem is az ő helyesírása alapján ítélnének meg. Ez irányú aggodalmaim

jogosak, mert például a *jobban* szavunk nem *ly*-nal íródik, a *kertben* szóból nem ajánlott kihagyni a középső mássalhangzót, és persze egy önéletrajzban semmi keresnivalója efféle információnak: *a szobánkban ketten lakunk a nővéremmel, aki ritkán takarít, mert nincs otthon, és egyébként is lusta.*

Több oka van annak, miért nem tanácsos jótévőnkéről bármilyen hivatalos dokumentációban negatív információkat feltüntetni. Először: előfordulhat, hogy megvonom tőle a jóindulatomat; másodszer: a szótárral nagyot tudok ütni és hirtelen.

Nem elég, hogy nem tud helyesen írni, és nem tisztel engem kellőképpen – öcsémnek más hiányosságai is vannak.

A fiatalember horkol. Kibírhatatlanul. Nem lenne ezzel semmi gond, ha másik helyiségben és másik városban aludna. De hát tényleg közös a szobánk, amiről – ha nem vagyok otthon – senki sem feltételezné, hogy lány is lakik benne.

Reggelente elfelejti kinyitni az ablakot, ezért a szobában rekedt levegő veszedelmesebb, mint a paprikaspray: utóbbi csak a szemet károsítja, előbbi az egész szervezetet. Nem véletlen, hogy elég gyakran máshol tartózkodom. Egész pontosan: bárhol szívesebben, mint otthon.

Mivel azonban erős hatással vagyok rá, mégiscsak alakul a fiú. Muszáj neki, na. Ez az egyetlen út, amelyen élve végigmehet – a többi bizonytalan kimenetelű. Van annyi esze, hogy ezt felismerje. Ahogy kedvenc fizikatanárom mondaná: lesz belőle valami.

Ha más nem, hát elrettentő példa.

LUCIFER UTÓDAI

Valahányszor a nagybátyámék nálunk nyaralnak, sokkal több gyógyszer fogy. Főleg az idegnyugtató pirulák mennyisége csappan meg feltűnő hirtelenséggel.

Idén már az érkezésük is fejedelmi volt: a szerelvény csak több perces késéssel indulhatott tovább, mert leszállás után Botondnak sikerült befeküdni az egyik kocsi alá.

Az események ilyenén alakulása miatt távolabbra húzódtam, nehogy úgy tűnjön, mintha ismerném őket, vagy – ne adj Isten! – a rokonaim lennének, mert az állomásfőnök indulatából ítélve nagyon pofonszagú volt a levegő. A távolabb húzódás gyenge trükk az unokaöccseimmel szemben, még soha nem vált be.

Persze, most is hamar kiszúrták, hogy ott vagyok, és üvöltözve kezdtek ecsetelni úti kalandjaikat. Felettébb izgalmas történet volt, de nem tartott sokáig, mert hazaérkeztünk. Azazhogy csak én, nekik még két hosszú utcányi sétájuk maradt keresztanyáméig. Hangsúly a hosszú szón, hála az égnek.

Másnap Munkács várába látogattunk, hogy a kölykökre némi kulturális tudás is ragadjon, ne csak piszok. A vonaton alig fél tucat utas adott tanácsot, hányféle módon lehetne a kölyköket miszlikbe szabdalni, hogy a látvány még esztétikus maradjon, s hogy pár kötéldarabbal és egy szigetelőszalaggal milyen hatásosan lehetne csendre, mozdulatlanságra bírni őket. Rokonszenves embereknek tűntek, biztosan megtaláltam volna velük a közös hangot, ám ezek a kedves emberek a következő megállónál leszálltak. Én maradtam, ezért buzgón helyeseltam a bácsikámnak, aki háborgott: *nahát, milyen förtelmes emberek vannak; ezeket a tündéri gyermekeket nem szeretni – felfoghatatlan...*

Tiszta szerencse, hogy az ember nem tudja szembeköpní magát. A gyehenna tüzén égjenek el ezek a tündérek, s inkább előbb, mint utóbb. Egyébként sem vagyok biztos abban, hogy a tündérek így néznek ki: tetőtől talpig szurtosan, sebhelyesen, csorgó orral. Rettenetes.

Ekkor jöttem rá, pontosan mit takar az ördögfióka fogalma. A felfedezés cseppet sem volt ínyemre.

Az út további része viszonylag békésnek bizonyult. Leszámítva négy *pisilni kell!*, három *éhes vagyok!* és hatvannégy *mikor ériünk már oda!* követelődő megnyilvánulást, nem történt semmi különleges.

A hatvanötödik *mikor leszünk már ott!* kiáltásra odaüvölthettem: *máris!*

Vészesen közeledett az állomás, gyorsan összevakartam a két gyereket. Visszaadtuk a szomszédos ülésen kucorgó bácsinak a szemüvegét, leszaggatott gombjait, ráadásul Tomi minden fenyegetésem ellenére, *vidd haza a nyusziknak, bácsi!* felkiáltással markába nyomta félig megrágott almáját. Nem győztem mentetetőzni.

Ezek után sietve leszálltunk, mert nálam már kezdett szakadozni a cérna. Remélem, soha többé nem találkozom az öregúrral. Így szokott ez lenni. Az ember lehetetlen alakokkal körülvéve ismer meg szimpatikus embereket. És az emberek dühöngő örültet látnak benne. Tévesen, persze.

A nagy sietség miatt egy megállóval korábban szálltunk le, ami elég hosszú gyaloglást jelentett a hatvanfokos melegben. Aki hülye, haljon meg.

A két fiú minden útszéli elhagyatott bódéra ráfogta, milyen jó kis bunkert lehetne varázsolni belőle. Az egyikbe ott helyben be akartak költözni. Olyan határozottan körvonalazták a dolgot apjuknak, hogy egy pillanatig

azt hittem, tényleg ott hagyjuk őket. Csak azt bántam, hogy a viskó nem dzsungel közepén áll; béke és nyugalom honolt volna a világon.

Mikor az apjuk is szóhoz jutott, eléggé világosan tisztázta: *nem mindjárt megyünk tovább, hanem most rögtön*. A gyengébbek kedvéért: azonnal.

Végtelennek tűnő röpke óra múlva eljutottunk a vár alá, ahonnan már csak fel kellett sétálni az emelkedőn. A meredekségét kilencven fokosra saccoltam, de ehhez nagyban hozzájárult a súlyos hátizsák, tömve minden olyan vacakkal, amire véletlenül sem volt szükség. Csak akadjon egy idióta, aki cipeli. Hát akadt.

A két átokfajzat olyan mély benyomást tett a jegyszedőre, hogy nem is kellett fizetnünk. Szerintem az a néni még most is tablettákat szed csuklás ellen.

A kapun belül nagybátyám azonnal figyelmeztette a biztonsági őrt: ha meglát egy magányosan kódorgó kisfiút, őrizze meg a nyugalomát, mert hamar megjelenik a másik is; az a fontos, hogy semmiképp ne engedje ki őket a kapun.

Egy pillanattal ezután – ki merre lát! – a két gyerek öt felé szaladt. Nagybátyám ennek ellenére a nyugalom eleven szobraként, érdeklődve járta a termeket. Tudta, rossz pénz nem vész el, majd csak előkerülnek a kölykök. Ebben én is biztos voltam. Az ilyen pénz óceáni mélységbe süllyesztett, bekötött szájú zsákból is előkerülne.

A visításokból, lábdobogásból, felháborodott turisták kiáltozásából egyébként tudni lehetett, merre járnak a kölykök.

Egyszer csak hirtelen csend lett. Rosszat sejtve elindultunk a legutóbbi zajforrás felé. Botond és Tomi az ajándékokat árusító néni asztalkája előtt álldogált. Akár hiszik, akár nem: megilletődve! Szakértő szemmel mustrálták a kirakott apróságokat. Mindaddig szakértették a szuveníreket, míg az egyik kiskutyának letört a füle, egy másik pedig kettéhasadt. Kénytelenek voltunk kifizetni a kárt, mert a néni hosszas győzködésre sem hitte el, hogy az előttünk járó turistacsoport gyerekei okozták; abban a csoportban ugyanis csak egyetlen gyerek volt, az is az anyukájában tartózkodott. Gyorsan tovább álltunk, mielőtt a fiúk újabb portékákat szakértettek volna meg, mert arra már nem lett volna pénzünk.

Lucifer utódai egész délelőtt fagyit követeltek, és most már nem halaszthattuk tovább igényeik kielégítését: kaptak egy-egy jókora adagot. Titokban azt reméltem, berekednek tőle, és akkor nem kell hallgatnom a kurjongatásaikat. Mert lássuk be: az ember szívesebben gyönyörködik két némán futkározó, mint velőtrázóan sikoltozó és kacarászó elmebetegben. Tomiékat ritkán látni csendben, fegyelmezetten ülni. Esetleg alvás közben. Pár ilyen nap után az ember elgondolkodik az élet értelmén, de képtelen megfejteni a talányt.

Aztán az események váratlan fordulatot vettek: a két fiú elfáradt. Elin-
dultunk kifelé a vasútállomásra. Útközben a fiúk minden villanypóznánál
megálltak, letépni az álláshirdetéseket, Tomi pedig *jó lesz még valamire*
alapon felszedte, zsebébe tömte az útjába kerülő söröskupakokat. Élelmes
kis ember, és érzelmes is. Kettőjük közül őt nevezném könnyebben kezel-
hetőnek, gyorsan hozzátéve: az ő kezelhető személyisége köszönőviszony-
ban sincs azzal a fogalommal, ami alatt normális gyereket értünk.

Amikor az egyik útszéli kukából is előkotort valamit, majd kiugrott a szemem.

Hogyan sikerült elérnünk a vonatot? Ebben két rövidke mondat segí-
tett. Az egyik: *a vonat húsz perc múlva indul*. A másik: *a következő csak*
este. Ezzel mindent megmagyaráztam.

Hála Istennek, a vonaton alig volt utas. Na persze, ilyen rekkenő hőség-
ben az épeszű emberek otthon, leeresztett redőnyök mögött pihennek. Sze-
rencsére a kölykök annyira eltikkadtak a kánikulában, hogy teljesen átla-
gos emberekként utazhattunk mi is. Leszámítva, hogy Botond megállón-
ként legalább három örült kacajt hallatott. Valószínűleg ennek a nevetésnek
köszönhetően teljesen üres kocsiból szállhattunk le.

Hazafelé botorkálva Tomi újabb söröskupakkal tömkölte a zsebét,
amik reggel óta kerültek az útra. Zsebében minden lépésnél mulatságosan
megcsörrentek a kupakok.

A nyaralásuk természetesen most sem egy napig tartott, továbbra is Luci-
fer utódaihoz méltón viselkedtek, de az már más történetbe kívánczok.